

fistulae, & citharae, sambuca, & psalterij, & symphoniarum, & universi generis musicorum, prostermat se, & adoret statuam auream:

11. si quis autem non prociens adoraverit, mittatur in fornacem ignis ardentis.

12. Sunt ergo viri Iudaei, quos constituisti super opera regionis Babylonis, Sidrach, Misach, & Abdénago: viri isti contempserunt, rex, decretum tuum: deos tuos non colunt, & statuam auream, quam erexisti, non adorant.

13. Tunc Nabuchodonosor in furore & in ira praecipit ut adducerentur Sidrach, Misach, & Abdénago: qui confestim adducti sunt in conspectu regis.

14. Pronunciansque Nabuchodonosor rex, ait eis: Verène Sidrach, Misach, & Abdénago deos meos non colitis, & statuam auream, quam constitui, non adoratis?

15. Nunc ergo si estis parati quacumque horam audieritis sonitum tubae, fistulae, citharae, sambuca, & psalterij, & symphoniarum omnique generis musicorum, prosternite vos, & adorate statuam, quam feci: quod si non adoraveritis, eadem horam mittimini in fornacem ignis ardentis: & quis est Deus, qui eripiet vos de manu mea?

* V. 4. Reg. 30. & seq.

16. Respondentes Sidrach, Misach, & Abdénago, dixerunt regi Nabuchodonosor: Non oportet nos de hac re respondere tibi.

17. Ecce enim Deus noster, quem colimus, potest eripere nos de camino ignis ardentis, & de manibus tuis, o rex, liberare.

18. Quod si noluerit, notum sit tibi, rex, quia deos tuos non colimus, & statuam auream, quam erexisti, non adoramus.

19. Tunc Nabuchodonosor repletus est furore: & aspectus faciei illius immutatus est super Sidrach, Misach, & Abdénago, & praecipit ut succenderetur fornax septuplum quam succendi consueverat.

20. Et viris fortissimis de exercitu suo iussit ut ligatis pedibus Sidrach, Misach, & Abdénago mitterent eos in fornacem ignis ardentis.

21. Et confestim viri illi vincti cum braccis suis, & tiaris, & calceamentis, & vestibus nisi sunt in medium fornacis ignis ardentis.

22. nam iussio regis urgebat: fornax autem succensa erat nimis. Porro viros illos, qui miserant Sidrach, Misach, & Abdénago, interfecit flamma ignis.

23. Viri autem hi tres, id est, Sidrach, Misach, & Abdénago, ceciderunt in medio camino ignis ardentis, colligati.

Qua sequuntur in Hebraeis voluminibus non reperi.

24. Et ambulabant in medio flammæ laudantes Deum, & benedicentes Domino.

25. Stans autem Azarias oravit sic, aperiensque os suum in medio ignis, ait:

26. Benedictus es Domine Deus patrum nostrorum, & laudabile, & gloriosum nomen tuum in saecula:

27. quia iustus es in omnibus quae fecisti nobis, & universa opera tua vera, & via tua recta, & omnia iudicia tua vera.

28. Iudicia enim vera fecisti iuxta omnia quae induxisti super nos, & super civitatem sanctam patrum nostrorum Ierusalem: quia in veritate, & in iudicio induxisti omnia haec propter peccata nostra.

29. Peccavimus enim, & inique egimus recedentes a te: & deliquimus in omnibus: & praecpta tua non audivimus, nec observavimus, nec fecimus sicut praecperas nobis ut bene nobis esset.

30. & praecpta tua non audivimus, nec observavimus, nec fecimus sicut praecperas nobis ut bene nobis esset.

31. omnia ergo, quae induxisti super nos, & universa, quae fecisti nobis, in vero iudicio fecisti:

32. & tradidisti nos in manibus inimicorum nostrorum iniquorum, & pessimorum, praevicatorumque & regi iniusto, & pessimo ultra omnem terram.

33. Et nunc non possumus aperire os: confusio, & opprobrium facti sumus servis tuis, & his, qui colunt te.

34. Ne, quaesumus, tradas nos in perpetuum propter nomen tuum, & ne dissipes testamentum tuum.

35. neque auferas misericordiam tuam a nobis propter Abraham dilectum tuum, & Isaac servum tuum, & Israel sanctum tuum:

36. quibus locutus es pollicens quod multiplicares semen eorum sicut stellas caeli, & sicut arenam, quae est in litore maris:

37. quia Domine imminuti sumus plus quam omnes gentes, sumusque humiles in universa terra hodie propter peccata nostra.

38. Et non est in tempore hoc princeps, & dux, & propheta, neque holocaustum, neque sacrificium, neque oblatio, neque incensum, neque locus primitiarum coram te,

39. ut possimus invenire misericordiam tuam:

FER. 5.
POST
DOMINIC.
PASSION.

tuam: sed in animo contrito, & spiritu humilitatis suscipiamur.

40. Sicut in holocausto arctum, & taurorum, & sicut in millibus agnorum pinguium: sic fiat sacrificium nostrum in conspectu tuo hodie, ut placeat tibi: quoniam non est confusio confidentibus in te.

41. Et nunc sequimur te in toto corde, & timemus te, & quaerimus faciem tuam.

42. Ne confundas nos: sed fac nobiscum iuxta mansuetudinem tuam, & secundum multitudinem misericordiae tuae.

43. Et erue nos in mirabilibus tuis, & da gloriam nomini tuo Domine:

44. & confundantur omnes, qui ostendunt servis tuis mala, confundantur in omni potentia tua, & robor eorum conteratur:

45. & sciant quia tu es Dominus Deus solus, & gloriosus super orbem terrarum.

46. Et non cessabant qui miserant eos ministri regis succedere fornacem, naphtham, & stuppam, & pice, & malléolis,

47. & effundebatur flamma super fornacem cubitis quadraginta novem:

48. & erupit, & incendit quos reperit iuxta fornacem de Chaldaeis.

S A B B.
OMNIUM
4. TEMP.
EPIST. 5.

49. Angelus autem Domini descendit cum Azaria, & sociis eius in fornacem: & excussit flammam ignis de fornace,

50. & fecit medium fornacis quasi ventum roris flantem, & non tetigit eos omnino ignis, neque contristavit, nec quidquam molestiae intulit.

51. Tunc hi tres quasi ex uno ore laudabant, & glorificabant, & benedicebant Deum in fornace, dicentes:

52. Benedictus es Domine Deus patrum nostrorum: & laudabilis, & gloriosus, & superexaltatus in saecula. & benedictum nomen gloriae tuae sanctum: & laudabile, & superexaltatum in omnibus saeculis.

53. Benedictus es in templo sancto gloriae tuae: & superlaudabilis, & supergloriosus in saecula.

54. Benedictus es in throno regni tui: & superlaudabilis, & superexaltatus in saecula.

55. Benedictus es, qui intueris abyssos, & sedes super cherubim: & laudabilis, & superexaltatus in saecula.

56. Benedictus es in firmamento caeli: & laudabilis & gloriosus in saecula.

57. Benedicite omnia opera Domini Domino: laudate & superexaltate eum in saecula.

58. Benedicite Angeli Domini Domino: laudate & superexaltate eum in saecula.

59. * Benedicite caeli Domino: laudate & superexaltate eum in saecula. * Ps. 148. 3.

60. Benedicite aquae omnes, quae super caelos sunt, Domino: laudate & superexaltate eum in saecula.

61. Benedicite omnes virtutes Domini Domino: laudate & superexaltate eum in saecula.

62. Benedicite sol, & luna Domino: laudate & superexaltate eum in saecula.

63. Benedicite stellae caeli Domino: laudate & superexaltate eum in saecula.

64. Benedicite omnis imber, & ros Domino: laudate & superexaltate eum in saecula.

65. Benedicite omnes spiritus Dei Domino: laudate & superexaltate eum in saecula.

66. Benedicite ignis, & aestus Domino: laudate & superexaltate eum in saecula.

67. Benedicite frigus, & aestus Domino: laudate & superexaltate eum in saecula.

68. Benedicite rores, & pruina Domino: laudate & superexaltate eum in saecula.

69. Benedicite gelu, & frigus Domino: laudate & superexaltate eum in saecula.

70. Benedicite glacies, & nives Domino: laudate & superexaltate eum in saecula.

71. Benedicite noctes, & dies Domino: laudate & superexaltate eum in saecula.

72. Benedicite lux, & tenebrae Domino: laudate & superexaltate eum in saecula.

73. Benedicite fulgura, & nubes Domino: laudate & superexaltate eum in saecula.

74. Benedicat terra Dominum: laudet & superexaltet eum in saecula.

75. Benedicite montes, & colles Domino: laudate & superexaltate eum in saecula.

76. Benedicite universa germinantia in terra Domino: laudate & superexaltate eum in saecula.

77. Benedicite fontes Domino: laudate & superexaltate eum in saecula.

78. Benedicite maria, & flumina Domino: laudate & superexaltate eum in saecula.

79. Benedicite cete, & omnia, quae moventur in aquis, Domino: laudate & superexaltate eum in saecula.

80. Benedicite omnes volucres caeli Domino: laudate & superexaltate eum in saecula.

81. Benedicite omnes bestiae, & pecora Domino: laudate & superexaltate eum in saecula.

82. Benedicite filii hominum Domino: laudate & superexaltate eum in saecula.

Cccc 83. Be-

83. Benedicat Israël Dominum : laudet & superexaltet eum in sæcula.

84. Benedicite sacerdotes Domini Domino : laudate & superexaltate eum in sæcula.

85. Benedicite servi Domini Domino : laudate & superexaltate eum in sæcula.

86. Benedicite spiritus, & animæ iustorum Domino : laudate & superexaltate eum in sæcula.

87. Benedicite sancti, & humiles corde Domino : laudate & superexaltate eum in sæcula.

88. Benedicite Anania, Azaria, Misael Domino : laudate & superexaltate eum in sæcula.

Quia eruit nos de inferno, & salvos fecit de manu mortis, & liberavit nos de medio ardentis flammæ, & de medio ignis eruit nos.

89. Confitemini Domino, quoniam bonus: quoniam in sæculum misericordia eius.

90. Benedicite omnes religiosi Domino Deo deorum : laudate & confitemini ei, quia in omnia sæcula misericordia eius.

Hucusque in Hebræo non habetur: & quæ posuimus, de Theodotionis editione translata sunt.

91. Tunc Nabuchodonosor rex obstupuit, & surrexit properè, & ait optimatibus suis: Nonne tres viros misimus in medium ignis compeditos? Qui respondentes regi, dixerunt: Verè rex.

92. Respondit, & ait: Ecce ego video quatuor viros solutos, & ambulantes in medio ignis, & nihil corruptionis in eis est, & species quarti similis filio Dei.

93. Tunc accessit Nabuchodonosor ad ostium fornacis ignis ardentis, & ait: Sidrach, Misach, & Abdénago servi Dei excelsi, egredimini, & venite. Statimque egressi sunt Sidrach, Misach, & Abdénago de medio ignis.

94. Et congregati satrapæ, & magistratus, & iudices, & potentes regis contemplantur viros illos, quoniam nihil potestatis habuisset ignis in corporibus eorum, & capillus capitis eorum non esset adustus, & sarabala eorum non fuissent immutata, & odor ignis non transisset per eos.

95. Et erumpens Nabuchodonosor, ait: Benedictus Deus eorum, Sidrach videlicet, Misach, & Abdénago, qui misit angelum suum, & eruit servos suos, qui crediderunt in eum: & verbum regis im-

* Luc. 12. 7. & 21. 18. † i. mantellum.

mutaverunt, & tradiderunt corpora sua ne fervirent, & ne adorarent omnem deum, excepto Deo suo.

96. A me ergo positum est hoc decretum, ut omnis populus, tribus, & lingua, quæcumque locuta fuerit blasphemiam contra Deum Sidrach, Misach, & Abdénago, dispereat, & domus eius vastetur: * neque enim est alius Deus, qui possit ita salvare.

97. Tunc rex promovit Sidrach, Misach, & Abdénago in provincia Babylonis.

98. * NABUCHODONOSOR rex, omnibus populis, gentibus, & linguis, qui habitant in universa terra, pax vobis multiplicetur.

99. Signa, & mirabilia fecit apud me Deus excelsus. Placuit ergo mihi prædicare

100. signa eius, quia magna sunt: & mirabilia eius, quia fortia: & regnum eius regnum sempiternum, & * potestas eius in generationem & generationem.

* Hi tres ultimi versiculi cum sequenti capite sunt connectendi, cum sint edicti sequentis præfatio.

* Inf. 4. 31. & 7. 14.

CAPUT IV.

Somnium regis Nabuchodonosor de excelsa arbore præcisa solus Daniel interpretatur, quod ipse regno pulsus ad septem annos cum bestiis ageret: hortatur igitur ut eleemosynis sua redimat peccata: sed completur nihilominus somnium propter illius superbiam, donec Deum cali recognovit, & tunc in suum regnum restituitur.

1. EGO Nabuchodonosor quietus eram in domo mea, & florens in palatio meo:

2. somnium vidi, quod perterruit me: & cogitationes meæ in strato meo, & visiones capitis mei conturbaverunt me.

3. Et per me propositum est decretum ut introducerentur in conspectu meo cuncti sapientes Babylonis, & ut solutionem somnij indicarent mihi.

4. Tunc ingrediebantur arioli, magi, Chaldæi, & aruspices, & somnium narravi in conspectu eorum: & solutionem eius non indicaverunt mihi:

5. donec collega ingressus est in conspectu meo Daniel, cui nomen Baltassar secundum nomen Dei mei, qui habet spiritum deorum sanctorum in semetipso: & somnium coram ipso locutus sum.

6. Baltassar princeps ariolorum, quoniam ego scio quod spiritum sanctorum deorum habeas in te, & omne sacramentum non est

* Finitis expeditionibus bellicis, & Ægypto devicta. Anno M. 3434. Ant. Chr. 570. Cum ageret Daniel anum circiter 49.

est impossibile tibi: visiones somniorum meorum, quas vidi, & solutionem earum narra.

7. Visio capitis mei in cubili meo: Videbam, & ecce arbor in medio terræ, & altitudo eius nimia.

8. Magna arbor, & fortis: & proceritas eius contingens cælum: aspectus illius erat usque ad terminos universæ terræ.

9. Folia eius pulcherrima, & fructus eius nimius: & esca univerforum in ea. subter eam habitabant animalia, & bestię, & in ramis eius conversabantur volucres cæli: & ex ea vescebatur omnis caro.

10. Videbam in visione capitis mei super stratum meum, & ecce vigil, & sanctus de cælo descendit.

11. Clamavit fortiter, & sic ait: Succidite arborem, & præcidite ramos eius: excutite folia eius, & dispergite fructus eius: fugiant bestię, quæ subter eam sunt, & volucres de ramis eius.

12. Verumtamen germen radicis eius in terra finite, & alligetur vinculo ferreo & aereo in herbis, quæ foris sunt, & rore cæli tingatur, & cum feris pars eius in herba terræ.

13. Cor eius ab humano commutetur, & cor feræ detur ei: & septem tempora mutantur super eum.

14. In sententia vigilum decretum est, & sermo sanctorum, & petitio: donec cognoscant viventes quoniam dominatur Excelsus in regno hominum; & cuicumque voluerit, dabit illud, & humillimum * hominem constituet super eum.

15. Hoc somnium vidi ego Nabuchodonosor rex: tu ergo Baltassar interpretationem narra festinus: quia omnes sapientes regni mei non queunt solutionem edicere mihi: tu autem potes, quia spiritus deorum sanctorum in te est.

16. Tunc Daniel, cuius nomen Baltassar, cœpit intra semetipsum tacitus cogitare quasi unâ horâ: & cogitationes eius conturbabant eum. Respondens autem rex ait: Baltassar, somnium & interpretatio eius non conturbent te. Respondit Baltassar, & dixit: Domine mi, somnium his, qui te oderunt, & interpretatio eius hostibus tuis sit.

17. Arborem, quam vidisti sublimem, atque robustam, cuius altitudo pertingit ad cælum, & aspectus illius in omnem terram:

18. & rami eius pulcherrimi, & fructus eius nimius, & esca omnium in ea, sub-

ter eam habitantes bestię agri, & in ramis eius commorantes aves cæli:

19. Tu es rex, qui magnificatus es, & invaluisti: & magnitudo tua crevit, & pervenit usque ad cælum, & potestas tua in terminos universæ terræ *.

20. Quod autem vidit rex vigilem, & sanctum descendere de cælo, & dicere: Succidite arborem, & dissipate illam, attamen germen radicis eius in terra dimitte, & vinciaturo ferro & aere in herbis foris, & rore cæli conspergatur, & cum feris sit pabulum eius, donec septem tempora mutantur super eum:

21. Hæc est interpretatio sententiæ Altissimi, quæ pervenit super dominum meum regem:

22. Ejicient te ab hominibus, & cum bestiis ferisque erit habitatio tua, & * scœnum ut bos comedes, & rore cæli infunderis: septem quoque tempora mutantur super te, donec scias quod dominetur Excelsus super regnum hominum, & cuicumque voluerit, det illud.

23. Quod autem præcepit ut relinqueretur germen radicis eius, id est arboris: regnum tuum tibi manebit postquam cognoveris potestatem esse cælestem.

24. Quam ob rem rex consilium meum placeat tibi, & peccata tua eleemosynis redime, & iniquitates tuas misericordiis pauperum: forsitan ignoscet delictis tuis.

25. Omnia hæc venerunt super Nabuchodonosor regem.

26. Post finem mensium duodecim, in aula Babylonis deambulabat.

27. Responditque rex, & ait: Nonne hæc est Babylon magna, quam ego ædificavi in domum regni, in robore fortitudinis meæ, & in gloria decoris mei?

28. Cumque sermo adhuc esset in ore regis, vox de cælo ruit: Tibi dicitur Nabuchodonosor rex: Regnum tuum transibit à te,

29. & ab hominibus ejicient te, & cum bestiis & feris erit habitatio tua: scœnum quasi bos comedes, & septem tempora mutantur super te, donec scias quod dominetur Excelsus in regno hominum, & cuicumque voluerit, det illud.

30. Eadem horâ sermo completus est super Nabuchodonosor, & ex hominibus abiectus est, & scœnum ut bos comedit, & rore cæli corpus eius infectum est: donec capilli eius in similitudinem aquilarum crescerent, & unguis eius quasi avium.

* Ad mare Caspium, ad Pontem Euxinum, ad Oceanum Atlanticum.

* Infr. 5. 21.

* Eccli. 3. 33. * V. Jerem. 18. 8. & 4. Reg. 20. Iona 3. 10. Act. 8. 22.